

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

საქართველოს ჰაილანდის
ჯორჯიანი ბიბლიოთეკა

იოსებ დავითაშვილი

კრებულები

იოსებ დავითაშვილი
კრებული

მკათათვე

მკათათვე დადგა, ჩამოცხა, ხმელია ყანა სამკალი; სიცხისა ლული ტრიალებს, მუშის მტანჯველი, ტიალი. ბიჭები მკიან ყანასა, ნამგლებს გაუდის ჟღრიალი; ჰაერი აღარ მოძრაობს, არ ისმის ფოთოლთ შრიალი. სამკლისა პირსა პანტის ქვეშ დარბიან გოგო-ბიჭები; ღორ-ხბო დაყრილა ჭალის პირს, სიცხით შეჰკვრიათ კრიჭები. არსად სჩანს კაცის ერთგული ქოფაკი ძაღლი თოლია, ჩირგვს ქვეშა წამოწოლილა, სადაც რომ რბილი მოლია. მუშა იძახის “ჰოპუნას”, გადუღელიათ გულები; ყანის მკას მწკრივად მისდევენ, ვით ერთად გადაბმულები. მზემ გადიხარა, აგრილდა, მიწყნარდა ნამგლის ტრიალი; ფრინველთა მორთეს გალობა, ფოთლებმაც იწყეს შრიალი. შინ ბრუნდებიან მუშები, სიმღერას გააქვს გრიალი; ძნით დადებულმა ურმებმა უსაპნოდ მორთეს ჭრიალი. მოდიან გოგო-ბიჭებიც, უკან მოსდევენ ხბორებსა; თოლიაც თავის თეთრ კუდსა მორბის და მოაქროლებსა.

1885

ჯეჯილი (ვუძღვნი პაწია ლევანს)

იზარდე, მწვანე ჯეჯილო, დაპურდი, გახდი ყანაო; იკურთხოს იმის მარჯვენა, ვინც გთესა, მოგიყვანაო! დაპურდი, ჩემო ნუგეშო, იზარდე თანდათანაო; ზეცამ გიგზავნოს ცვარ-ნამი, მზემ შუქი გფინოს თანაო. ქარმა გაღელვოს ზღვასავით, მწყერმა მოგძახოს ნანაო; იზარდე, გაახარევი

ყმაწვილი ჩემისთანაო. შრომის შვილი ვარ ყარიბი, არავინ გამიტანაო: ვისაც კი ძმურად მივენდე, მან გულს დამასვა დანაო. ნეტავი აქ არ მამყოფა, ქალაქში ჩამიყვანაო: მასწავლა რამე ხელობა, მასწავლა ანა-ბანაო. ამაღლდი, თავი დაისხი, ჯეჯილო, ნორჩო ყანაო; იმისი საზრდო შეიქენ, ვინც გთესა, მოგიყვანაო. ნამგლებით გარსა გეხვივნენ ბიჭები ჩემისთანაო: პეტრე, გიორგი, თევდორე, ბესო და აღმასხანაო. ჯერს უმზადებდეს თინია, ა იმ ბერ კაკლებთანაო; სოსოს ხელადა მოჰქონდეს,

ცივიცივი წყაროდანაო.

1885 წ.

მუშის სიმღერა

მუშა ვარ და კიდევ ვიცი, მუშის ბედი თუ რაც არი: ის უღელში გაბმულია, ქედმოდრეკით, როგორც ხარი. მის გარუჯულ მაგარ კანსა მუდამ რეცხავს ოფლის ღვარი... შრომობს მუშა... თან ღიღინებს, აგონდება მაცხოვარი. აგონდება და მხნევდება, პირჯვრის წერით შრომას აგრძობს, და ვინც უშრომლათა ჰყლაპავს, იმათ მტრობას მაინც არ გრძნობს. მუშა რომ ვარ, მისთვის ვიცი მუშის გულის პასუხები; ღმერთმა მუშებს გაუმარჯოს, უქმ-მყლაპველებს არ ვეხები.

თამარ დედოფლის ლექსი

საქართველოს დედოფალი, დედა ქართლისა - თამარი, სიმშვენიერით მოსილი, ამომავალი მზის დარი. დავით სოსლანის მეუღლე, რომელს უმშვენა მან მხარი; დიდუბეში იქორწილა, სადაც რომ საყდარი არი. ნადიმობა გაუმართა, მოიწვია თავის ჯარი; ასი სული ცხვარი დაკლა და ორასი ნიშა ხარი. ლურჯი სუფრა გაუშალა, იქნებოდა ასი მხარი; ქვრივ-ობლებსა უწყალობა ოქრო, ვერცხლი დიდი ძალი. სიმშვენიერით მოსილი, დედა ქართლისა - თამარი, სიბრძნით, სიუხვით ქებული, დილის ცისკარის სადარი! ის მნათობი - ქვეყნიერი, მკვდარიც ვერ ვპოვეთ სად არი!

ი ა

გაზაფხულდა და აჰყვავდა საამურად ტურფა ია, ბუჩქის ძირის დამამშვენი, გულისათვის სამოთხეა. მაგრამ მასაც მოუვა დრო და

მოუჭამს ძირსა ჭია; ჩვენი ბედიც იას წაგავს ამ ჩვენს მუხთალ სოფელშია.
1886 წ.

ენა

მისთვის მომცა ღმერთმა ენა, უნდა ყველგან დავიყვირო; მუდამ ვძებნო სამართალი, თუნდა ქვითაც დავიკირო. ბევრჯერ ვნახო დღენი ტკბილი და ბევრჯერაც გავიწბილო; მცირეს ვსჯერდე ოფლით ნაშოვნს, მრავლისათვის არ ვიტყვი. მოძმის ვიყვე შემწე ჭირში, ვიხარო და გავახარო! რაც კი ვნახო მასში ცუდი, გამოვსთქვა და არ დავფარო. დეე, მტანჯონ მართლისათვის, მე იგი არ გავიკვირო, მხოლოდ მინდა, რომ რითიმე ბოროტები დავიჭირო: ვინც რომ მშრომელს და ტვირთ-მძიმეს ხელსაწყოდ და ნივთად სთვლიან, იმათ ნაშრომს, ოფლით ნაშოვნს, გასთვლიან და გამოსთვლიან.

1880

სამშობლო

სამშობლო, ჩემო ლამაზო, ზურმუხტო ანუ ალმასო, ვიდრე შენს მკერდზე დავდივარ, გთხოვ მწარე რამე არ მასო. მშვენიერი გაქვს ბუნება, სხვებიც ამბობენ ამასო; მაგ შენმა დაღონებამა გული დარდებით აღავსო. სამშობლო ყველას გიყვარდეთ, ვისაც რო ღმერთი კი გწამსო; სამშობლოს დამვიწყებელი მაღალმა ღმერთმა დაამსო. ვის დედაენა არ მოსწონს, მას ეშმაკები ახლავსო, ცოცხალ იქნება დევნილი, მკვდარსაც მატლები დახრავსო. 1881

გლეხის პასუხი (ვუძღვნი გ. დ - შვილს)

სოფლელი გლეხის შვილი ვარ, მჭადითა გამოზრდილია, უქუდო, ჩოხის ამარა, ქალამნებ გაცვეთილია. ობოლი დავრჩი დედ-მამას, დრო მადგას გასაჭირია: სადაცა ვარდსა დავეძებ, იქ

მხვდება ეკლის ძირია. მამაც ამ რიგად ტანჯულა, ვით ვიტანჯები შვილია; თუმცა სათქმელი ბევრი მაქვს, ვერ გამიღია პირია. მე ვინ მომაცლის იმდენსა, გლეხმა ვისწავლო ანბანი, დავჯდე და წიგნი ვიკითხო, გავიგო ქვეყნის ამბავი! მიწაა ჩემი ქალაღი, გუთანი - ბასრი კალამი, და მელნად ჩემგნით ნაწური ოფლი, უზომოდ ნაღვარი. ლომას და ჭონქას ჭირიმე, დამითესავენ ყანასა... ხოდაბუნს ძმაში არ გავსცვლი, დავმღერი “ოროველასა”. ან კი რად მინდა ანბანი, რად მინდა თქვენი დავთარი; უნებურ მუნჯი შევქმნილვარ, ვერ მითქვამს ერთი მართალი. დრო მოვა, წავა, გაივლის ეს დრო, ვით ცივი ზამთარი, არსენავ, გლეხის მოყვარევ, გავხდები შენი ამქარი. მაშინ გაფუჭდეს გოგია, თუ შემეშინდეს რისამე! ქონება მქონდეს, არ გავსცე, ოხრად დამირჩეს ქისა მე. თავზედ დამეცეს ცა რისხვით, სხივი ვერ ვნახო მზისა მე; მაღალი ღმერთი გამიწყრეს, თუ რამ ვინდომო სხვისა მე.

1883

წუთისოფელში ცხოვრება შემექნა გასაჭირადა; მიჯობს, რომ მოვკვდე დროისად, რად დავალ ქვეყნის პირადა! არ იქნა, სადაც მინდოდა, ვერ გავიყვანე არხია; ვერ დავაბრუნე, რაღა ვქნა, წალმა ცხოვრების ჩარხია! რად არის კაცი ცოცხალი, რომელიც ქვეყნის ბარგია, ვინც რომ მოქმედებს თავისთვის სხვას კი არაფერს არგია?

1886 წ.

კალამს

აწ დაისვენე, მშვიდობით, შენ, ჩემო სუსტო კალამო, ბოროტის გულის გამგმირო, მაგრამ კეთილის მალამო!.. გამჭირვებია ცხოვრება, ვზივარ და მწარედ ვტირია: ბევრი რამა ვთქვი საგრძნობი, მაგრამ მსმენელი ძვირია!

ბედის წყარო

რამ დაგაშრო, შე ოხერო, ღარიბების ბედის წყარო?! ამოდუღდი, რომ ქვეყანა ერთნაირად გაახარო! მე გულსა მწვავს ეს სოფელი, ორნაირად გაყოფილი: ბედით ჩაგრულს უღვთოდ სტანჯავს თავის ბედით კმაყოფილი! ზოგი ხარობს და ზოგი კი ბნელს მარხია, როგორც ჭური, მძლავრნი ამ ჭურს ჩასძახიან, გაგვიწიე სამსახური!

1881

სისაწყლუ

წყეული იყავ, სისაწყლევ, შენში ცხოვრება ჭირია; ჩემთვის არ არის განცხრომა, სიმღერის ნაცვლად ვსტირია. ერთილა მხოლოდ მამხნევებს, რომ შევისწავლე სტვირია; ამას დავმღერი ჩემ შავ ბედს, ვიდრე მომივა ძილია. მაშინ ისვენებს ხელ-ფეხი, მუდამ ტყავგადახდილია... ავდგები, შრომას დავიწყებ, მუშა ვარ, შრომა ტკბილია. ვახსენებ მამა უფალსა, არ ამარიდოს პირია, ბოროტისაგან დამიცვას და ამაშოროს ჭირია. მოგვცეს ძმობა და ერთობა, დაგვიფრთხოს უდროთ ძილია; ორპირობისგან დაგვიხსნას, მოგვცეს სულ ერთი პირია. გვამრავლოს ყველა მუშები, გიორგი, თუნდა ილია; გვქონდეს სამყოფი მამული, სახლები გვქონდეს თბილია.